

Utemeljitev Trubarjevega priznanja: dr. Lojze Gostiša

Dr. Lojze Gostiša uteleša lik plemenitega ljubitelja in poznavalca umetnosti, ki se ji je z vsem bitjem predajal celo življenje. V središču njegovega zanimanja so bili predvsem sodobniki, ki jih je tudi osebno zelo dobro poznal: umetnostni zgodovinar Izidor Cankar, arhitekt Jože Plečnik in slikar France Mihelič.

Preučevanja njihovega dela in predstavitve javnosti se je lotil s predanostjo in entuziazmom. O vsakem je zbral obsežno dokumentacijo, ki mu je služila kot temeljna podlaga za resno znanstveno delo.

Poskrbel je za objavo Cankarjevega Londonskega dnevnika, ki je na drugačen način pomagal osvetliti zgodovinsko dogajanje med drugo svetovno vojno.

Leta 1968 je v Narodni galeriji postavil razstavo arhitekta Jožeta Plečnika, kasneje pa je v sodelovanju z arhitektom Markom Pozzetom tudi pripomogel k temu, da so Plečnikov opus prikazali na eni najpomembnejših umetnostnih lokacij v Evropi, v *Centru Georges Pompidou* v Parizu. S tem je Plečnik končno dobil mesto med evropsko arhitekturno elito 20. stoletja.

Bil je najpomembnejši in dolgoletni preučevalec opusa slikarja Franceta Miheliča, o katerem je objavil obsežno trilogijo. Arhiv slikarja je predal v njegovo galerijo na Ptuju, kjer je na voljo za študij in raziskovanje.

Izjemno pomembno je v kontekstu preučevanja in ukvarjanja z nacionalno kulturno dediščino njegovo izdajateljsko delo, povezano z Valvasorjem. Kot izjemen ljubitelj lepote v umetnosti in v svojem privatnem življenju je svoje tiskane izdelke vedno skušal predstaviti v dovršeni estetski formi in razkošni zunanji podobi. Skoraj si lahko predstavljamo, da bo ostala njegova izdaja oz. ponatis *Iconothece Valvasoriane* v sodobnem slovenskem založništvu najverjetneje podvig brez konkurence. Njegova zasluga je, da se je ta dragocena zbirka, ki je bila po Valvasorjevem bankrotu ob izdaji *Slave vojvodine Kranjske* prodana v Zagreb, v reproducirani obliki vrnila v Slovenijo. Razkošna izdaja šteje 17 knjižnih volumnov v katerih je zbranih 7752 grafik svetovnih likovnih mojstrov. Celotno edicijo je dr. Gostiša podaril naši knjižnici že leta 2009. Pri založniškem in uredniškem delu dr. Lojzeta Gostiše je treba nujno omeniti še

reproducirane izdaje Valvasorjeve grbovne knjige in topografij Kranjske in Koroške ter spominsko knjigo ljubljanske plemiške družbe Sv. Dizme.

Dr. Lojze Gostiša je v preteklih letih podaril Narodni in univerzitetni knjižnici dragoceno gradivo iz svojega osebne arhiva: del zapuščine Izidorja Cankarja ter predvsem obsežno dokumentacijo o delu arhitekta Jožeta Plečnika, ki med drugim vsebuje kompletan prepis njegove korespondence, fotodokumentacijo njegovih izvedenih del, zbrano po celi Evropi ter celo nekaj Plečnikovih lastnih načrtov, skic in priprav za različne projekte. Med njimi je potrebno posebej izpostaviti originalno gradivo za Plečnikovo zadnje delo, paviljon na Brionih, ki je nastal v letih 1954 – 55. Pri zasnovi in postavitvi je dr. Gostiša osebno sodeloval z arhitektom in ob priložnostnih obiskih otokov posnel številne zanimive fotografije. Del gradiva bo na ogled na razstavi Plečnik na Brionih, ki jo organiziramo januarja 2017 v Plečnikovi hiši.

Dr. Lojzetu Gostiši se s Trubarjevim priznanjem, ki ga Narodna in univerzitetna knjižnica podeljuje za pomembne prispevke k ohranjanju nacionalne pisne kulturne dediščine, iskreno zahvaljujemo za njegovo delo.